

Oświadczenie złożone przez senatora Władysława Dajczaka na 44. posiedzeniu Senatu w dniu 20 listopada 2009 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Docierają do mnie sygnały od samorządów gminnych, szczególnie z województwa lubuskiego, świadczące o świadomym, celowym i przede wszystkim niezgodnym z prawem, a przez to nielegalnym, działaniu podporządkowanych Panu Ministrowi urzędów kontroli skarbowej w stosunku właśnie do jednostek samorządu terytorialnego.

Podporządkowana Panu Ministrowi administracja, nie bacząc na oczywistą wykładnię przepisów prawa, opartą także na orzecznictwie sądów administracyjnych i umowach międzynarodowych, podejmuje czynności kontrolne w zakresie spraw wykraczających poza jej właściwość rzeczową uregulowaną w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (DzU z 2004 r. nr 8 poz. 65 ze zmianami). Przedmiotem nielegalnej kontroli prowadzonej przez pana administrację skarbową jest celowość i zgodność z prawem gospodarowania dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego. Domniemaną podstawą prawa materialnego upoważniająca do przeprowadzenia kontroli w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania dochodami własnymi jednostki samorządu terytorialnego, w tym w szczególności w zakresie prawidłowości realizacji dochodów z tytułu podatku od nieruchomości czy prawidłowości ustalania i pobierania dochodów budżetowych z dysponowania nieruchomościami stanowiącymi własność komunalną, jest art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (DzU z 2004 r. nr 8 poz. 65 ze zmianami).

Słuszność stwierdzenia dotyczącego nielegalności postępowań pańskiej administracji skarbowej wobec samorządów potwierdza między innymi Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, sygnatura akt 1 SA/G1 193/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r. Sąd badał dopuszczalność wszczęcia postępowania kontrolnego wobec miasta Gliwice przez dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Katowicach między innymi w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania dochodami własnymi jednostki samorządu terytorialnego. WSA w Gliwicach w swoim wyroku uchylił zaskarżony wynik kontroli oraz stwierdził, że uchylony wynik kontroli nie podlega wykonaniu w całości. W uzasadnieniu WSA stwierdził, że gmina może podlegać kontroli skarbowej, gdy wydatkuje, przekazuje lub otrzymuje środki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 u.k.s., tj. środki publiczne podlegające zwrotowi, środki pochodzące z Unii Europejskiej i międzynarodowych instytucji finansowych podlegające zwrotowi w zakresie przewidzianym tym przepisem, ale tylko w takim przypadku, gdy celem takiej kontroli jest ochrona interesów i praw majątkowych Skarbu Państwa. Prowadzenie kontroli skarbowej z naruszeniem art. 2 ust. 1 pkt 4 u.k.s., w związku z art. 4 ust. 1 pkt 2 tej ustawy w innym celu niż określony w art. 1 u.k.s., czyli w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania dochodami własnymi samorządu, stanowi działanie niezgodne z prawem, a przez to nielegalne. Organy kontroli skarbowej obowiązane są przestrzegać przepisów prawa, w tym regulujących ich właściwość rzeczową.

Wobec takiej wykładni, która potwierdza tylko to, co w sposób oczywisty i jasny wynika z ustawy o kontroli skarbowej, uwzględniającej także normy zawarte w Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego (art. 8 ust. 2 stanowiący o dopuszczalnym zakresie kontroli administracyjnej działalności społeczności lokalnej), jest nie tylko niedopuszczalne, ale wręcz nielegalne takie działanie urzędów kontroli skarbowej, które wkracza w samodzielność jednostek samorządu terytorialnego, w tym gmin, w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania dochodami własnymi. W demokratycznym państwie prawa, jakim jest Polska, nie może także mieć miejsca oskarżanie obywateli na podstawie dowodów uzyskanych przez organy państwa w wyniku działania niezgodnego z prawem, a przez to nielegalnego. A na podstawie takich uzyskanych w wyniku nielegalnego działania dowodów podporządkowana Panu Ministrowi administracja skarbową stawia następnie zarzuty karnoskarbowe pracownikom jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa o kontroli skarbowej nie może zawierać, i nie zawiera, norm uprawniających do kontroli celowości i zgodności z prawem gospodarowania środkami publicznymi gminy (jednostek samorządu terytorialnego) w zakresie szerszym, niż wynika to z ochrony interesów i praw majątkowych Skarbu Państwa. Wykraczając poza te normy, administracja skarbową narusza elementarny ład prawny państwa polskiego chroniony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Przypomnę może Panu Ministrowi, a Pan Minister raczy przypomnieć organom administracji skarbowej, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym (art. 2 konstytucji) i jest państwem jednolitym (art. 3 konstytucji). W związku z tym organy państwa nie mogą przyznawać sobie kompetencji, których nie posiadają, a ich kompetencje nie mogą wynikać z domniemań, choćby nawet czynionych w dobrej wierze.

Wobec tych oczywiście bezprawnych, przez to nielegalnych działań administracji skarbowej wobec jednostek samorządu terytorialnego, proszę Pana Ministra o poinformowanie mnie, ile kontroli w zakresie celowości i zgodności z prawem gospodarowania dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego, zakończonych wynikiem kontroli, zostało wszczętych w czasie sprawowania przez pana funkcji Ministra Finansów oraz ilu osobom postawiono zarzuty karnoskarbowe w wyniku przeprowadzenia takich nielegalnych kontroli. Proszę także o poinformowanie mnie, czy wobec osób odpowiedzialnych za tak oczywiste łamanie porządku konstytucyjnego państwa polskiego zostaną wyciągnięte konsekwencje i jakie działania podejmie Pan Minister, by w przyszłości nie dochodziło do naruszeń samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego, wynikającej w szczególności z art. 165 i art. 167 Konstytucji RP.

Z wyrazami szacunku
Władysław Dajczak